ข่าวประชาสัมพันธ์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
114 ซอยสุขุมวิท 23 เขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร 10110 โทรศัพท์ 0-2649-5000 ภายใน 15666 โทรสาร 0-259-6172
ส่วนวิเทศสัมพันธ์และสื่อสารองค์กร ได้จัดระบบข่าวสื่อสิ่งพิมพ์ สนใจดูรายละเอียดได้ที่ http://news.swu.ac.th/newsclips/
ข่าวจากหนังสือพิมพ์มติชน ฉบับประจำวันที่ 7 เดือนสิงหาคม พ.ศ.2565 หน้า 13 มูลค่าข่าว 357,341.-

แท็งก์ความคิด

นฤตย์ เสกธีระ maxlui2810@gmail.com

สู้โรคห่า

กิจกรรม **"ห้องเรียนประวัติศาสตร์โรค"** จัดโดย **สำนักพิมพ์มติชน** ร่วมกับ **พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติพระนคร** เมื่อสัปดาห์ที่ผ่านมา มีคนสนใจเข้าร่วมล้น

ล้นทั้งในช่วงการจัดเสวนา ล้นทั้งในช่วงนำทัวร์ชมนิทรรศการพิเศษ **"อาโรคยปณิธาน"**

นิทรรศการพิเศษ **"อาโรคยปณิธาน"** นั้น **น.ส.นิตยา กนกมงคล** ผอ.สำนักพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ เล่าให้ฟังว่า ห้วงเวลาที่ผ่านมา โรคระบาดกลับมาสร้างปัญหาให้คนหลังจากห่างหายไป 10-20 ปี

กรมศิลป์มีหน้าที่ดูแลรักษาหลักฐานทางประวัติศาสตร์ มีข้อมูลโรคระบาด ไม่ว่าจะเป็น สมุดไทย คัมภีร์รักษาโรค หรือหลักฐานทางโบราณคดีที่ขุดพบทั่วประเทศ จำนวนมาก

หลักฐานเหล่านี้ยืนยันว่า มนุษย์เผชิญหน้ากับโรคภัยมานาน ตั้งแต่ยุคที่ยังไม่รู้ว่าโรคภัยไข้เจ็บมีที่มาจากไหน

แม้มนุษย์ไม่รู้สาเหตุที่แท้จริง แต่ก็มีสัญชาตญาณรับมือกับโรคภัย และมีจินตนาการคิดค้นหาวิธีป้องกัน โดยเชื่อว่า เทพยดา ผีฟ้า เป็นต้นเหตุ จึงต้องหาวิธีไม่ให้ผีทำร้าย

วันที่ทำกิจกรรม **ผศ.ดร.ชาติชาย มุกสง** อาจารย์ประจำภาควิชาประวัติศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ผู้เขียนหนังสือ ชื่อ **"ปฏิวัติที่ปลายลิ้น ปรับรสแต่งชาติ อาหารการกินในสังคมไทยหลัง 2475"** ขยายความวิธีการรับมือโรคระบาดในยุคโบราณ

วิธีรับมือมีแค่ 2 อย่าง หนึ่ง คือ ย้ายเมืองหนี และสอง คือ ทำพิธีปลอบขวัญ

นอกจากนี้ อาจารย์ชาติชายยังได้ขยายความ คำว่า **"ห่า"** ในสังคมไทยโบราณ โดยระบุว่า มีคัมภีร์ปรากฏคำว่า **"อหิวาตกโรค"** หมายถึงโรคที่เกิดจากพิษงู และไปตามลม

"อหิ" แปลว่า งู "วาตะ" แปลว่า ลม

อาจารย์ชาติชาย ยังเล่าให้ฟังว่า โบราณมีบันทึก อ้างว่าฤาษีได้สอบถามผีที่ตายจากโรคระบาด สอบถามว่าสาเหตุการตายมาจากอะไร ผีบอกว่า เป็นเพราะพญางูพ่นพิษทำให้คนตายทั้งเมือง

และยังมีเรื่องเล่าเกี่ยวกับโรคห่าอีกว่า โรคห่าเกิดจาก **"กองทัพผี"** ที่ออกตระเวนไปทั่วเพื่อเอาชีวิตคน

ผีออกอาละวาดตอนกลางคืน ทำให้คนคิดค้นเครื่องมือหลอกผี ไม่ให้มาทำร้าย

คนสมัยก่อนจึงใช้ เฉลว ขุนพล ลูกสกัด ลูกประคำ ผ้าประเจียด ฯลฯ หลอกผีไม่ให้มาเอาชีวิต

อีกความเชื่ออยู่ในคัมภีร์ มีความเชื่อของฝรั่งเข้ามาผสม ระบุเนื้อความว่า โรคระบาดเกิดจากผีไปหุงว่านยาให้คลุ้ง คนสูดหายใจเข้าไปก็ป่วย

เป็นความเชื่อของฝรั่งที่เชื่อว่า กลิ่น หรือ สภาพแวดล้อม ทำให้เกิดโรค หรือเรียกว่า **"ทฤษฎีไอพิษ"** (Miasmatic Theory)

ทฤษฎีนี้เกิดขึ้นเพราะยุโรปยุคกลาง เมืองส่งกลิ่นเหม็นมาก กลางถนนที่เป็นร่องรถม้า เป็นที่ทิ้งอุจจาระ-ปัสสาวะ ทำให้เมืองส่งกลิ่น และก่อให้เกิดโรค

สำหรับการแพทย์สมัยใหม่เข้ามาในตอนหลัง และเปลี่ยนวิธีรับมือโรคระบาด

จาก "หนี" เปลี่ยนเป็น "แจกยา"

"หมอสมิธ" หรือ **ดร.มัลคอล์ม อาเธอร์ สมิธ** รายงานในหนังสือสยามสมัย ระบุตอนหนึ่งว่า ตอนที่อหิวาต์ระบาด พ.ศ.2424 พบว่ามีเหรียญที่มอบให้กับคนที่เปิดบ้านแจกยาวิสัมพยาใหญ่เพื่อสู้โรค

เช่นเดียวกับรัชกาลที่ 5 ทรงทำเหรียญให้กับคนที่ให้ความร่วมมือสู้กับโรคด้วยการรักษาแบบตะวันตก

ทั้งแจกยา ทั้งสร้างภูมิคุ้มกัน ทั้งแยกคนป่วยไปรักษาในโรงพยาบาลเอกเทศ

วงเสวนาวันนั้นพูดถึงโรคฝีดาษด้วย

อาจารย์ชาติชายบอกว่า ฝีดาษ ถือเป็นโรคห่า เช่นเดียวกับ โรคอหิวาตกโรค และกาฬโรค

โดย อหิวาตกโรค เพิ่งเข้ามาในไทยช่วงสมัยรัชกาลที่ 2 ในยุคล่าอาณานิคม

ถือว่ามาช่วงหลัง "กาฬโรค" และ "ฝีดาษ"

ความเพลิดเพลินจากข้อมูลและเรื่องเล่าจบลงอย่างรวดเร็ว หลังจากนั้นขบวนทัวร์นิทรรศการพิเศษก็เริ่มต้น

นิทรรศการพิเศษนี้ มี **รศ.นพ.เอกชัย โควาวิสารัช นายแพทย์ทรงคุณวุฒิด้านเวชกรรม** สาขาสูตินรีเวชกรรม โรงพยาบาลราชวิถี ผู้เขียนหนังสือ **"ชันสูตรประวัติศาสตร์"** ซึ่งขึ้นเวทีเสวนาในวันนั้นคู่กับอาจารย์ชาติชาย เป็นผู้นำความรู้ทางการแพทย์มาอธิบาย

นำชมโครงกระดูกมนุษย์โบราณ แล้วสันนิษฐานสาเหตุการเสียชีวิต สร้างความมหัศจรรย์แก่ผู้ฟัง

โครงกระดูกบางชิ้นบ่งบอกว่าผู้ตายอาจเป็นโรคโลหิตจาง บางชิ้นบ่งบอกว่าเคยได้รับความทุกข์จากอาการกระดูกสันหลังเคลื่อน

ขณะเดียวกันหลักฐานทางเอกสารก็ช่วยให้ข้อมูลเพิ่มเติม ทำให้ข้อสันนิษฐานได้รับการพิสูจน์

จบทัวร์นิทรรศการพิเศษแล้วรู้สึกคุ้มค่า เพราะเนื้อหาช่วยเปิดหูเปิดตา

หวังว่า กิจกรรมเสวนา และทัวร์ชมนิทรรศการพิเศษเช่นนี้จะเกิดขึ้นอีก

ทางหนึ่ง คือ กระจายความรู้ของคนไทยให้คนไทยได้ทราบ

อีกทางหนึ่ง คือ ช่วยทำให้คนไทยภาคภูมิใจที่เมืองไทยมีของดีๆ อยู่มากมาย

ของดีๆ ที่คนไทยควรได้รับทราบด้วยกัน

มีความรู้ มีความภาคภูมิใจกับประเทศไทยไปพร้อมๆ กัน